

zbytným předpokladem pro nárok na náhradu škody proti státu jest tudíž, by porušení práva stalo se u výkonu působnosti úředníkovy jemu svěřené. V souzeném případě byl podkladem pro složení hotovosti 800 Kč do sirotčí pokladny pro nezl. žalobkyni soudní protokol, sepsaný u poručenského soudu a odevzdaný s poručenskými spisy bernímu úřadu. Šlo tedy o případ uvedený v § 1 druhý odstavec a v §§ 8 a 11 min. nař. ze dne 15. března 1898, čís. 55 ř. zák. Podle § 3 druhý odstavec, § 4 druhý odstavec a § 11 tohoto nařízení měla býti hotovost odevzdána bernímu úřadu před kontrolním úředníkem, který by složení zapsal do denníku sirotčí pokladny. Složitelka měla obdržeti potvrzenku na úředním tiskopise, podepsanou oběma přijímacími úředníky a opatřenou úřední pečeti (srv. k tomu min. nař. ze dne 13. září 1913, čís. 206 ř. zák., jímž byly zápisní knížky sirotčích pokladen zrušeny). Nic takového se v tomto případě zjistiti nedalo. Složitelka Marie Š-ová sama jako svědkyně seznala, že na potvrzence, kterou obdržela, byl jen jeden podpis, že na ní nebyla úřední pečeť a že se jí i tato potvrzenka časem ztratila. V zápisech berního úřadu není o tomto vkladu zmínky. K odůvodnění žalobního nároku proto nestačí, že Marie Š-ová odevzdala někomu v berním úřadě peníze za účelem uložení do sirotčí pokladny pro nezl. vnučku, není-li dokázáno, že ten, kdo peníze přijal, přijal je u výkonu »úředního jednání ve příčině sirotčích peněz«. V tom smyslu zní také rozhodnutí čís. 6098 sb. n. s. ve případě, ve kterém úředník soudní kanceláře neprávem přijal sirotčí peníze. Při výkladu dále jdoucím došlo by se k výsledku, ke kterému zákon dojíti nechtěl, totiž že by stát musil ručiti za škodu i tehdy, kdyby dotyčný vklad přijal zaměstnanec berního úřadu, který nebyl oprávněn přijímati peníze vůbec a vklady pro sirotčí pokladnu zvláště. Odvolání vytýká, že nebyla zhodnocena skutečnost, že babička poručenky přihlásila vklad dne 19. června 1919 k soupisu majetku, ale tato skutečnost nemá pro rozhodnutí sporu významu, neboť jest jen důkazem dobré víry babičky o tom, že vklad do sirotčí pokladny stal se řádně, ale nedokazuje ničeho v tom směru, že byly peníze vyplaceny úředníkovi k přijetí peněz oprávněnému. Vždyť Marie Š-ová sama jako svědkyně vypověděla, že berního vykonatele, který jí přihlášku vyplnil, o to žádala, a že mu udala, že její vnučka má v sirotčí pokladně uložené peníze. Také okolnost, že se poručenské spisy, které při skládání peněz byly v berním úřadě ponechány, ztratily, svědčí spíše o tom, že nepřijala peníze osoba oprávněná a že jí na tom záleželo, by protokol sepsaný u poručenského soudu o složení peněz zmizel. Odvolací soud jest si toho vědom, že na prosté ženě, která neumí ani dobře čísti, nelze žádati, by šetřila veškerých opatrností při skládání peněz v berním úřadě, a že jest pochopitelno, že vyplatila peníze tomu, kdo je od ní v berním úřadě přijal, ale na tom při posuzování syndikátního nároku nezáleží a nelze tudíž nezletilé žalobkyni v cestě sporu pomoci.

Čís. 7273.

Syndikátní ručení.

Přestoupení úřední povinnosti výkonným orgánem dlužno spatřovati v tom, že při návštěvě u dlužníka, neobdržev zaplacení, vyhověl jeho

prosbě a sečkal mu s placením, a že při další návštěvě, ač neobdržel úplného zaplacení, přece neprovedl exekuci pro zbytek vymáhané pohledávky, nýbrž jako výkonný orgán nařídil dlužníku, by mu nezaplacený zbytek přinesl do bytu, jakož i v tom, že obě přijaté splátky neodvedl, nýbrž si přivlastnil.

(Rozh. ze dne 30. srpna 1927, Co I 3/27.)

Žalobci byla ku vydobytí peněžité pohledávky povolena proti Karlu H-ovi exekuce na movitosti. Počátkem října 1925 dostavil se tehdejší výkonný orgán okresního soudu v B., Jan Š., do bytu H-ova, by provedl výkon povolené exekuce, ale na prosbu dlužníka od exekuce upustil a přišel znovu dne 10. října 1925, kdy přijal od dlužníka hotově 1000 Kč a uložil mu, by příštího dne přinesl zbytek vypočtený na 1434 Kč 56 h, dlužník pak dne 12. října 1925 přinesl do bytu Jana Š-a tento peníz a odevzdal mu ho. Výkonný orgán Jan Š. peníze ty řádně neodvedl, a byl také pro zpronevěru těchto peněz trestním soudem právoplatně odsouzen. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se žalobce na eráru podle zákona ze dne 12. července 1872, čís. 112 ř. zák. zaplacení 2.434 Kč 56 h, ježto dlužník, zaplativ výkonnému orgánu, zprostil se svého závazku proti vymáhajícímu věřiteli a jelikož výkonný orgán porušil předpisy o své služební činnosti. Žalovaný erár uznal oprávněnost žalobního nároku až do výše 1000 Kč, jež dlužník ve svém bytu při exekučním výkonu Janu Š-ovi pro vymáhajícího věřitele zaplatil, odepíral však placení dalších 1434 Kč 56 h a navrhl zamítnutí žaloby ohledně této části, ježto tyto peníze donesl dlužník do bytu Jana Š-a, takže výkonný orgán nepřijal je ve své funkci a neporušil právo při vykonávání své služební povinnosti. Procesní soud první stolice (vrchní zemský soud v Praze) uznal podle žaloby. **Důvody:** Podle čl. 33 instrukce pro výkonné orgány nesmí výkonný orgán, když dlužník pouze částečně platil, odložit exekuci a od výkonu upustiti. Neprovedl-li výkonný orgán dne 10. října 1925 exekuční zájem ku krytí nedoplatku 1434 Kč 56 h, a naopak poukázal dlužníka, by mu následujícího dne přinesl zbytek vymáhané částky, učinil to porušiv svou služební povinnost. Výkon exekuce byl tedy započat přijetím splátky pro vymáhajícího věřitele, zůstal však nedokončen. Řídil-li se dlužník podle poukazu výkonného orgánu a donesl mu dne 12. října 1925 peníze do jeho bytu, by pokračování v exekuci zamezil, činil tak u vědomí, že exekuční výkon dosud není skončen, a platil tedy výkonnému orgánu ještě před skončením výkonu exekuce. Tímto placením, o němž se dlužník vykázal stvrzenkou výkonnému orgánu, byl podle § 25 ex. ř. závazku svého zproštěn. Složené dlužníkem peníze měl výkonný orgán podle čl. 22 instrukce pro výkonné orgány dále odvésti, a, poněvadž se podle předpisu toho nezachoval, porušil opět svou služební povinnost. Výkonný orgán porušením předpisů instrukce porušil nejen své služební povinnosti, nýbrž i práva vymáhajícího věřitele, jenž následkem nedodržení oněch předpisů nedošel zaplacení vymáhané pohledávky, a tím mu byla způsobena škoda, zvláště když podle § 25 ex. ř. nemá již práva, žádati zaplacení

své pohledávky na dlužníkovi. Jest tedy syndikátní nárok žalobcův podle §§ 1 a 4 zákona ze dne 12. července 1872, čís. 112 ř. zák. i co do 1434 Kč 56 h s 5% úroky ode dne 12. října 1925 opodstatněn, a bylo proto žalobě vzhledem k částečnému uznání strany žalované — ohledně 1000 Kč — v plném rozsahu vyhověti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl odvolání.

D ů v o d y:

Odvolání není oprávněno. Jest nesporno, že soudní zřízenec jako výkonný orgán obdržel příkaz, by provedl u dlužníka exekuci zabavením svršků pro vykonatelnou pohledávku žalobcovu, že se odebral do bytu dlužníkovy, že však na jeho prosbu výkon nepředsevzal, nýbrž s placením mu sečkal, že po několika dnech přišel znovu, že při té příležitosti obdržel od dlužníka na vymáhanou pohledávku splátku 1.000 Kč, že dlužníkovi uložil, by mu zbytek 1.434 Kč 36 h dodatečně přinesl do bytu, že dlužník skutečně tak za dva dny po té učinil, že obdržel od soudního zřízenec potvrzenku o zaplacení, že zřízenec však obě přijaté částky zpronevěřil a proto trestním rozsudkem byl odsouzen. Žalovaný stát uznal syndikátní nárok co do částky 1.000 Kč, ale odepřel náhradu zbytku, zastáváje názor, že soudní zřízenec, přijav zbytek vymáhané pohledávky ve svém bytě, nepřijal jej při výkonu exekuce ve své funkci jako výkonný orgán ku přijetí peněz oprávněný a že tedy neporušil úřední povinnosti u výkonu svého úřadu. Tento názor hájí žalovaný stát také v odvolání, dodáváje, že žalobcovo právo bylo porušeno teprve tím, že soudní zřízenec zbytek pohledávky ve svém bytě přijatý zpronevěřil, tedy teprve tímto trestným činem. Odvolateli nelze přisvědčiti a jest naopak souhlasiti s právním posouzením věci nalézacím soudem v tom směru, že jsou tu všechny předpoklady syndikátního nároku. Syndikátní nárok předpokládá podle §§ 1 a 4 zákona ze dne 12. července 1872, čís. 112 ř. zák. a) že soudce — nebo osoba jemu co do syndikátního ručení na roveň postavená — poruší právo strany, b) že poruší je přestoupením své úřední povinnosti ve výkonu svého úřadu, c) že z tohoto porušení práva vznikne straně škoda a d) že škodě nelze zabrániti opravnými prostředky v soudním řádě předepsanými. Tak tomu v souzeném případě skutečně bylo. Úřední povinnost při výkonu svého úřadu přestoupil výkonný orgán již tím, že při první návštěvě u dlužníka, neobdržev zaplacení, vyhověl jeho prosbě a sečkal mu s placením, což odporovalo § 46 ex. ř. a bodu 21 instr. pro výkonné orgány ze dne 12. července 1897, čís. 26 věst. a ze dne 10. května 1910, čís. 9 věst., dále tím, že při druhé návštěvě, ač neobdržel úplného zaplacení, přece exekuci pro zbytek vymáhané pohledávky neprovedl, jak bylo podle § 46 ex. ř. a bodu 33 instr. jeho povinností, nýbrž naopak jako výkonný orgán dlužníku nařídil, aby mu nezaplacený zbytek přinesl do bytu, a konečně ovšem také tím, že přijaté splátky podle předpisů bodu 20 a 22 instr. neodvedl, nýbrž si je přivlastnil. Toto přestoupení úředních povinností mělo za následek porušení práva vymáhajícího věřitele, jednak na řádný a bezodkladný výkon exekuce, který měl

býti proveden bez jeho přihlášky a bez intervence, jednak na vydání částek, které dlužník k rukám výkonného orgánu pro věřitele zaplatil a které až do výše 5.000 Kč byl oprávněn přijati (§ 25 ex. ř. a body 11 a 12 instr. ve znění vlád. nař. ze dne 3. listopadu 1921, čís. 393 sb. z. a n.). Škoda z porušení práva vznikla vymáhajícímu věřiteli ovšem teprve tím, že si výkonný orgán přijaté částky přivlastnil, ale nárok na náhradu podle synd. zák. jest oprávněn, protože i tato škoda jest s přestoupením úřední povinnosti výkonného orgánu ve příčinné souvislosti. Jednání výkonného orgánu nutno totiž posuzovati jako celek a nelze je — jak to činí odvolání — rozštěpiti na několik dílčích úkonů a každý z nich posuzovati o sobě. Pokud jde o spornou částku, byl sice výkonný orgán podle § 379 odst. 4 jedn. ř. a bodu 20 instr. oprávněn vyzvati dlužníka k dobrovolnému plnění, ale nebyl oprávněn výkon odsunouti, jakmile hned plněno nebylo. Neprovedl-li tedy výkonný orgán podle své povinnosti exekuci pro nezaplacený zbytek, nýbrž vyzval dlužníka, by mu zbytek přinesl do bytu, učinil toto vyzvání ve své vlastnosti jako výkonný orgán a způsobil, že v jeho důsledku mu dlužník v bytě platil a takto zpronevěru i druhé splátky umožnil. Bylo tedy vyzvání k dodatečnému placení místo exekučního výkonu prvním článkem v řetězu příčin, které vedly ke škodě. Neprávem tudíž klade odvolání důraz jen na poslední dva články řetězu (přijetí peněz v bytě a zpronevěru jich) a usuzuje z toho, že je nelze podřaditi pod »vykonávání úřadu«. Neprávem také upírá výzvě výkonného orgánu k dodatečnému zaplacení v bytě vlastnost úředního výkonu, pravíc, že prý výkonný orgán k takové výzvě nebyl oprávněn, že prý nemohl dlužníka k takovému postupu donutiti, že tento přišel a zaplatil z dobré vůle a že tudíž výkonný orgán jednal jako soukromník. Za takového výkladu těžko lze si představit, kdy došlo by k syndikátnímu ručení, neboť, pokud by soudní orgán jednal podle předpisů, nepřestoupil by úřední povinnost a, pokud by podle předpisů nejednal, nejednal by již u výkonu svého úřadu. Vždyť zákon právě předpokládá »přestoupení úředních povinností«, tedy vybočení z mezí, které podle předpisů mají býti zachovány. Ani žalobce se svými vývody v odvolacím sdělení není v právu. Míni, že přestoupení úřední povinnosti, které založilo syndikátní nárok, nezáleželo v poukazu výkonného orgánu, nýbrž teprve ve zpronevěře peněz, protože prý výkonný orgán i druhou splátku přijal ještě v době, kdy byl ve výkonu služby, a to proto, že exekuce nebyla ještě skončena a že prý není zapovězeno, by výkonný orgán nepřijal placení také mimo byt neb obchodní místnost dlužníkovu. V tom sleduje žalobce názor nalézacího soudu, podle něhož byl výkon exekuce započat přijetím první splátky, ale zůstal nedokončen, takže zaplacení zbytku stalo se ještě před skončením výkonu exekuce. Na tom však by nezáleželo, neboť, nehledíc k tomu, že výkon exekuce vůbec ještě nezačal, zejména nikoli přijetím placení, které podle předpisů (§ 379 první odstavec jedn. ř. a body 20 a 21 instr.) právě naopak musí se státi před počatím výkonu, nejde tu o otázku, zda a kdy výkon exekuce začal a skončil, nýbrž o to, zda soudní zřízenec převzal i druhou splátku ve svém bytě »u vykonávání svého úřadu« (§ 1 synd. zák.), »u vykonávání soudních úkonů

úředních« (§ 4 synd. zák.). Bylo by to jistě pochybno, kdyby nebyla předcházela skutečnost, že v tomto případě výkonný orgán vyzval dlužníka, aby mu zbytek peněz do bytu přinesl, takže další průběh věci byl jen důsledkem tohoto vyzvání. To konečně jest nucen žalobce v odvolacím sdělení sám uznati, když v dalších svých vývodech klade důraz právě na to, že dlužník přinesl peníze k poukazu výkonného orgánu. Pokud jde konečně o poslední předpoklad syndikátního nároku, totiž aby škodě nebylo možno zabrániti přípustnými opravnými prostředky, nebylo v tom směru žalovanou stranou nic namítáno a také stěží by něco namítáno býti mohlo, když je zjištěno, že výkonný orgán peníze pro vymáhajícího věřitele převzaté (§ 25 ex. ř.) zpronevěřil dávno před tím, než vymáhající věřitel zvěděl, co se stalo, takže v té době byla již škoda způsobena.

